

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“) predkladajú na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky poslanci Národnej rady Slovenskej republiky Katarína Hatráková, Radovan Marcinčin, Anna Záborská, Ján Szöllös, Ján Herák, Jana Majorová Garstková, Michal Šipoš, Marek Šefčík, Lucia Drábiková, Kristián Čekovský, Milan Potocký, Peter Vons, Vladimír Zajačík, Tomáš Šudík, Peter Dobeš, Dominik Drdul, Jana Žitňanská, Jozef Pročko, Sebastián Kozarec, Monika Kozelová, Martin Čepček, Andrej Stančík, Jozef Lukáč, Petra Hajšelová, Eva Hudecová, Igor Kašper, Miriam Šuteková, Anna Andrejuvova, Viera Leščáková, Andrea Letanovská, Tomáš Lehotský, Jarmila Vaňová, Rastislav Jílek.

Základný cieľ návrhu zákona je zlepšenie postavenia prijímateľov sociálnych služieb, ktorým sa poskytuje pobytová forma sociálnej služby. Ide napríklad o osoby, ktoré majú ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav alebo osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek (seniori). Zákon má posilniť ochranu základných ľudských práv týchto tzv. “zraniteľných osôb“. Na dosiahnutie základného cieľa sa preto v zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách zavádzajú tieto zmeny:

1. konštituuje sa základné právo prijímateľa sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb určiť si dôverníka, ktorému musí poskytovateľ služieb oznamovať významné právne udalosti (bližšie špecifikované v čl. I bodu 3, 4, 5, 6 a 7 návrhu zákona),
2. zamedzuje sa konfliktu záujmov tým, že sa zakazuje, aby poskytovateľ sociálnej služby alebo zamestnanec poskytovateľa sa stal opatrovníkom dospelej osoby (prijímateľa sociálnej služby),
3. zvyšuje sa kontrola nad použitím telesného a netelesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby zasielaním zápisu každého obmedzenia dôverníkovi,
4. zvyšuje sa kontrola nad zákonnosťou výpovede zmluvy o poskytovaní sociálnej služby zo strany poskytovateľa sociálnej služby (pobytová forma sociálnej služby) a zamedzuje sa zneužitím vágne formulovaného výpovedného dôvodu,
5. terminologicky sa upresňuje pojem dohľadu pri poskytovaní sociálnej služby.

Naplnenie téz Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024

Návrh zákona zároveň čiastočne prispeje k naplneniu jednotlivých téz Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024. Konkrétne sa jedná o tieto tézy:

1. Vláda SR podporí starostlivosť o bezvládných a chronicky chorých v domácom prostredí prostredníctvom Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti a mobilných paliatívnych tímov.
2. Vláda SR presadí reformu opatrovníckeho práva zameranú na osoby s hendikepom z dôvodu fyzického alebo mentálneho poškodenia zdravia a ochranu ich postavenia v právnych vzťahoch, vrátane ochrany ich majetku.
3. Vláda SR vytvorí podmienky na priblíženie zdravotnej starostlivosti k bezvládnym a dlhodobo chorým do ich známeho prostredia. Bude podporovať rodinnú a komunitnú starostlivosť a sieťovanie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a posilní sieť domovov ošetrovateľských služieb skvalifikovanými sestrami a pracovníkmi v sociálnych službách.
4. Vláda SR sa zameria na reformu starostlivosti o duševné zdravie. Bude presadzovať rozvoj komunitnej starostlivosti o duševné zdravie a bude hľadiť na špecifiká starostlivosti o rôzne skupiny.
5. Vláda SR si uvedomuje sťažený prístup a špecifiká poskytovania starostlivosti v rôznych ohrozených skupinách. Vláda SR bude preto klásť špeciálny dôraz na zvyšovanie dostupnosti prevencie, zdravotnej starostlivosti, starostlivosti o duševné zdravie, dlhodobej starostlivosti pre zdravotne ťažko postihnuté osoby, marginalizované komunity, dôchodcov a ostatné ohrozené skupiny.

Implementácia medzinárodných záväzkov a odporúčaní v oblasti ľudských práv osôb so zdravotným postihnutím

Návrh zákona prispeje k úplnej alebo čiastočnej implementácii medzinárodných záväzkov a odporúčaní v oblasti ľudských práv osobitne z **Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím**¹, ktorý upravuje v článku 14 Slobodu a osobnú bezpečnosť (*Podľa Článku 14 ods. 1 sú zmluvné strany povinné zabezpečiť, aby osoby so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými neboli nezákonne a svojvoľne zbavené slobody, aby každé zbavenie slobody bolo v súlade so zákonom a aby existencia zdravotného postihnutia nebola za nijakých okolností dôvodom na zbavenie slobody*) a v článku 15 Ochranu pred mučením alebo krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním (*Podľa Článku 15 nikto nesmie byť vystavený mučeniu ani krutému, neľudskému*

¹ publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 317/2010 Z. z. (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 317/2010 Z. z. – Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím) a Opčný protokol k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 318/2010 Z. z. (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 318/2010 Z. z. – Opčný protokol k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím).

či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu. Predovšetkým nikto nesmie byť bez svojho slobodného súhlasu vystavený lekárskeým alebo vedeckým pokusom.).

Návrh zákona rovnako prispeje k čiastočnému naplneniu **Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím k východiskovej správe Slovenskej republiky**², ktorý vyjadril nasledovné:

- **Sloboda a osobná bezpečnosť (čl. 14)**

1. Výbor je znepokojený legislatívou, ktorá umožňuje, aby boli osoby so zdravotným postihnutím pozbavené osobnej slobody na základe ich postihnutia. Je tiež znepokojený situáciou, ktorú zažívajú osoby s intelektuálnym a/alebo psychosociálnym postihnutím, ktoré sú podozrivé z účasti na spáchaní trestných činov.
2. Výbor odporúča, aby zmluvný štát zrušil ustanovenia, ktoré umožňujú nedobrovoľnú hospitalizáciu podľa Zákona o zdravotnej starostlivosti a uloženie ústavného ochranného liečenia podľa Trestného zákonníka. Taktiež odporúča, aby zmluvný štát uplatňoval pravidlá náležitého procesu na všetky osoby so zdravotným postihnutím podľa usmernenia Výboru o právach osôb so zdravotným postihnutím na slobodu a bezpečnosť.

- **Ochrana pred mučením alebo krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním (čl. 15)**

3. Výbor je hlboko znepokojený neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním s používaním fyzických, mechanických a chemických obmedzení, ako aj s využívaním izolácie a odčlenenia v prípade osôb s psychosociálnymi postihnutiami.
4. Výbor odporúča, aby zmluvný štát okamžite upustil od týchto praktík a zmenil zákony a politiky, ktoré umožňujú využívanie týchto praktík.

- **Ochrana pred vykorisťovaním, násilím a zneužívaním (čl. 16)**

5. Výbor je znepokojený tým, že opatrenia na ochranu osôb so zdravotným postihnutím pred násilím v rámci ich domova ako aj mimo neho nie sú dostatočné.
6. Výbor odporúča, aby zmluvný štát zabezpečil, aby legislatíva a politiky, ktoré sa týkajú ochrany osôb pred násilím, obsahovali osobitné odkazy na osoby so zdravotným postihnutím vrátane prístupného ohlasovania prípadov násilia, služieb na podporu obetí násilia a mechanizmov na riešenie sťažností, ako aj špecializovanú odbornú prípravu polície, sudcov a prokurátorov. Tiež odporúča, aby zmluvný štát zabezpečil, aby sa vo všetkých prípadoch násilia a zneužívania osôb so zdravotným postihnutím, a to najmä žien, dievčat, chlapcov a starších osôb, uplatňovala povinná starostlivosť.

² Výbor posúdil východiskovú správu (CRPD/C/SVK/1) na svojom 242. a 234. zasadnutí, ktoré sa konali 4. a 5. apríla, a na svojom 256. zasadnutí, ktoré sa konalo 13. apríla 2016, prijal nasledujúce. Odporúčania boli prijaté Výborom na jeho pätnástom zasadnutí (29. marec - 21. apríl 2016).

Návrh zákona reaguje aj na zistenia z **každoročných správ o činnosti Komiséra pre osoby so zdravotným postihnutím**, ktoré Národná rada Slovenskej republiky berie na vedomie. Potrebu dosiahnutia cieľov návrhu zákona podčiarkujú aj niektoré zistenia a odporúčania zo správ o činnosti komisára.

V správe o činnosti **za rok 2019** bolo zistené, že

1. „používanie obmedzovacích prostriedkov nad rámec uvedených v zákone o sociálnych službách mnohokrát aj z dôvodu nedostatku zamestnancov pre uľahčenie ich práce“.³
2. „*V zariadeniach sociálnych služieb sa často nachádzajú klienti, ktorí pre svoje zdravotné postihnutie nie sú schopní komunikovať, že ich životné podmienky nie sú v súlade s ich ľudskými právami, ako je ľudská dôstojnosť, sloboda pohybu, či právo na súkromie. Často si to pre svoje zdravotné postihnutie, ale aj návyk na existujúcu situáciu, vôbec neuvedomujú, nestážujú sa alebo sa sťažovať ani nedokážu. Práve pre takéto prípady je pravidelná návšteva a identifikácia nevhodných podmienok jedinou nádejou na zmenu k lepšiemu. Pri monitorovacej návšteve Domova sociálnych služieb Stropkov sme zistili nevhodné obmedzovanie klienta, keď bol pravidelne umiestňovaný do postele s ohradou tvorenou hrubými drevenými doskami. Navyše, táto posteľ bola umiestnená v strede izby, obkolesená posteľami ostatných klientov, bez akéhokoľvek nábytku, či iných prvkov, ktoré by vytvárali atmosféru pocitu, že klient je vo svojej izbe, kde býva. Klient nemal možnosť sa z tejto postele s drevenou ohradou dostať, hoci sa o to s pomocou rúk pokúšal. Bol neustále na očiach všetkým spolubývajúcich, bez akýkoľvek predmetov osobného či úžitkového charakteru. Vzhľadom na umiestnenie postele akoby nemal ani svoje vlastné miesto. Umiestnením klienta do drevenej ohrádkovej postele sa zariadenie dlhodobo snažilo vyriešiť nevhodné prejavy v jeho správaní, keď v dôsledku svojho zdravotného postihnutia obsedantným spôsobom ničil zariadenie okolo seba (vyškrabávanie omietky, trhanie dostupných materiálov na drobné kúsky a podobne). Zvoleným riešením však bola ochrana majetku povýšená nad základné práva a slobody klienta, ako sú sloboda pohybu, právo na súkromie a najmä právo na ľudskú dôstojnosť. Zariadenie vôbec nevnímalo tento zásah ako nevhodný, či v rozpore s právami klienta, vnímali ho ako prirodzenú súčasť života v zariadení. Zariadenie a aj zriaďovateľ – Prešovský samosprávny kraj sme obratom upozornili na túto situáciu, vysvetlili nevhodnosť tohto riešenia a požiadali o okamžité nahradenie riešenia inou formou, ktorá bude ľudské práva klienta plne rešpektovať. Zariadenie na naše upozornenie reagovalo pozitívne, za pomoci zriaďovateľa zabezpečilo klientovi štandardnú polohovateľnú posteľ, ktorá bola umiestnená pri stene izby (pocit bezpečia), obklopená matracmi (dočasné riešenie ochrany pred pádmi), vybavená esteticky vhodnejšou posteľnou bielizňou*

³ Str. 169.

a dekou (kvalita životného priestoru). Zároveň zariadenie pripravilo projekt na vybudovanie špeciálne vybavenej miestnosti/izby tak, aby materiály a zariadenia v nej boli odolné proti poškodeniu a zároveň vytvárali pre klienta bezpečný a útulný priestor na bývanie. Potrebnosť pohľadu zvonka a iniciovanie pre zariadenie malých, ale pre klienta veľkých zmien, ktorým často bráni len zvyk, potvrdzuje aj prvotná nedôvera pracovníkov zariadenia v zmysluplnosť tohto riešenia, keď prvé dni klient reagoval na zmenu dočasnou podráždenosťou a nevôľou. Po pár dňoch si však zvykol, podráždenosť ustúpila a kvalita života klienta sa výrazne zlepšila.“⁴

3. „Obmedzovacie prostriedky boli v niektorých zariadeniach používané len veľmi výnimočne, v niektorých zariadeniach boli evidované len povrchné, bez záznamu o tom ako často a na akú dobu sa klienti v týchto rôznych (aj podomácky vyrobených) ohrádkach zdržiavali, alebo prípadne neboli evidované vôbec. Niektoré lôžka klientov boli vyrobené ako veľké drevené ohrádky a klienti v nich boli celé dni a noci. Postoje zamestnancov k tomuto sú však prekvapujúce, vraj si to tak želajú rodinní príslušníci kvôli bezpečnosti ich príbuzného. V niektorých zariadeniach zamestnanci ani nerozpoznali to, že používajú obmedzovacie prostriedky – považovali ich použitie ako bežnú prax. Pri prehliadke priestorov zariadenia sme našli v rámci izieb klientov miestnosti nazvané „relaxačné miestnosti“, avšak svojou podstatou a využitím to boli bezpodnetové miestnosti, ktoré podľa vyjadrenia zamestnancov, zariadenie bežne používa na „relaxáciu“ klientov, keď sa „klienti potrebujú ukludniť“ a klienti ich „radi využívajú“. Tieto „relaxačné miestnosti“ sa nedajú uzavrieť zvnútra samotným klientom, ktorý si otvorí a zatvorí kedy chce, ale zatvárajú ich zvonku zamestnankyne na závoru. Opäť, zariadenie používanie horeuvedených obmedzovacích prostriedkov neevidovalo v registri obmedzení, ani ich nehlásilo príslušnému ministerstvu.“⁵
4. „V niektorých zariadeniach (ako aj na základe podaní podnetov na Úrad komisára) sa nám klienti, prípadne ich rodinní príslušníci zdôverili, že sa boja sťažovať, nakoľko nie sú chránení pred negatívnymi dôsledkami podaných sťažností. Ochranu práv klientov je nutné zabezpečiť prostredníctvom efektívneho sťažnostného mechanizmu tak, aby boli klienti chránení pred negatívnymi dôsledkami svojej sťažnosti. Je nutné, aby zariadenia zabezpečili informovanosť klientov o postupoch, ako sa môžu sťažovať na kvalitu poskytovania sociálnych služieb a na nevhodné správanie zamestnancov, na báze dôvery tak, aby boli chránení pred negatívnymi dôsledkami napísaných sťažností.“⁶
5. „Súdy ustanovujú za opatrovníkov zariadenia sociálnych služieb. Toto konanie je v rozpore s právnou úpravou a účelom zákonného zastupovania. Opatrovníkom, teda zákonným zástupcom osoby s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony má byť osoba nestranná, nezávislá, ktorá má konať v najlepšom záujme opatrovanca. Pri mojej monitorovacej činnosti zariadení poskytujúcich celoročné sociálne

⁴ Str. 173-174.

⁵ Str. 245.

⁶ Str. 246.

služby som zistila rôzne zneužívanie funkcie opatrovníka zariadeniami, a to či už išlo o verejných alebo neverejných poskytovateľov služieb. Zistené boli napr. takéto pochybenia: zmluvu o poskytovaní sociálnych služieb podpísali zariadenia sami so sebou – na jednej strane ako poskytovatelia, na druhej strane ako súdom ustanovení opatrovníci klientov zariadení, v snahe získať finančné prostriedky pre fungovanie zariadenia sa rozšírila prax zariadení uzatvárať v mene klientov poisťné zmluvy – životné poistenie a zmluvy na zabezpečenie prostriedkov na úhradu nákladov spojených s poslednou rozlúčkou, v ktorých zariadenia uvádzajú seba ako príjemcov plnenia, klientov nevedú k samostatnosti, o všetkom rozhodujú zariadenia, aj keď nejde o právne úkony, nedochádza k vyúčtovaniu finančných prostriedkov, kontrola opatrovníkov súdmi je slabá, slabú kontrolu niektoré zariadenia využívajú na vytváranie neopodstatnených poplatkov nad rámec zmluvy o poskytovaní sociálnych služieb. Nevhodnosť ustanovovania zariadení poskytujúcich sociálne služby za opatrovníkov svojim klientom podporuje aj Vecný zámer reformy opatrovníctva dospelých a seniorov v Slovenskej republike, pripravený Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, sekciou legislatívy. Vecný zámer obsahuje zákonnú diskvalifikáciu opatrovníctva zariadeniami sociálnych služieb a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytujú službu alebo starostlivosť opatrovancovi. Toto obmedzenie bude platiť dokonca aj pre osoby, ktoré pracujú pre tieto subjekty alebo sú s nimi inak spriaznené.“.⁷

V správe o činnosti **za rok 2018** bolo zistené, že

6. „so zlým zaobchádzaním sa stretávame aj v zariadeniach sociálnych služieb u verejných aj neverejných poskytovateľov v súvislosti so zneužívaním právomoci opatrovníka, ktorý v mene seniora nehospodárne nakladá s finančnými prostriedkami. Výnimkou nie je ani neprimerané porušovanie súkromia, nedostatočná hygiena, obmedzovanie sociálnych kontaktov až po nedostatočný príjem potravy a tekutín. Zlé zaobchádzanie so seniormi je závažný spoločenský problém, ktorý má najmä zdravotné a sociálne dopady. O tomto probléme je potrebné komunikovať a je nevyhnutné prijať systémové, predovšetkým preventívne opatrenia, pretože s rastúcim počtom seniorov sa táto situácia bude iba zhoršovať.“.
7. „počas monitorovacích návštev sme pozornosť zamerali na klientov, ktorí sú pozbavení či obmedzení v spôsobilosti na právne úkony. Zistili sme vysoký počet klientov pozbavených, alebo obmedzených spôsobilosti na právne úkony, pričom opatrovníkom je obvykle zariadenie sociálnych služieb alebo jeho riaditeľ, navyše ani tento klient nemá ani stanoveného kolízneho opatrovníka. Ďalším zistením v tejto oblasti je nekontrolované nakladanie s majetkom (peniazmi) týchto klientov,

⁷ Str. 88.

⁸ Str. 62.

*ktoré je v plnej moci ich opatrovníkov (samotného zariadenia sociálnych služieb). Nakoľko sa s problémom ustanovovania za opatrovníkov zariadenie sociálnych služieb a následného výkonu tohto opatrovníctva stretávame permanentne, spracovali sme právnu a skutkovú argumentáciu, prečo je nevhodné ustanovovať zariadenie sociálnych služieb za opatrovníka klientov, pričom naše poznatky sú zhrnuté v stanovisku komisárky zverejnenom na webovom portáli komisárky*⁹

Posilnenie Ústavou Slovenskej republiky garantovaných ľudských práv

Návrh zákona prispeje k posilneniu Ústavou Slovenskej republiky garantovaných ľudských práv osôb so zdravotným postihnutím najmä práv garantovaných v článku 12 ods. 2¹⁰, v článku 16 ods. 1 a ods. 2¹¹ a článku 19 ods. 1¹².

Zvyšujúci sa počet klientov v zariadeniach pre seniorov a v domovoch sociálnych služieb

Význam a potrebu zmenu zákona možno odôvodniť aj tým, že sa zvyšuje počet klientov v zariadeniach pre seniorov a v domovoch sociálnych služieb. Zo Správy o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2019¹³ vyplýva stúpajúci počet klientov v zariadeniach pre seniorov a v domovoch sociálnych služieb. Podľa správy k 31.12. 2018 bolo v Slovenskej republike 5 450 421 obyvateľov, z toho 55 994 (53 027) prijímateľom (1,0 %) boli poskytované služby v 1 372 vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb zriadených obcou, vyšším územným celkom alebo verejným poskytovateľom. V roku 2019 bolo celkovo 10 779 (9 643) fyzických osôb - žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb pri odkázanosti na pomoc inej osoby, z toho najviac v zariadeniach pre seniorov, až 6 670 osôb a v domovoch sociálnych služieb 1 731 osôb. Celkový počet žiadateľov oproti roku 2018 stúpol až o 1 136 osôb.¹⁴ Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v § 10 ods. 5 a 6 ukladá poskytovateľom sociálnej služby, okrem iných povinností, viesť register o použití prostriedkov netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby. Použitie prostriedkov obmedzení prijímateľov sociálnej služby sú podľa § 10 ods. 6 uvedeného zákona poskytovatelia sociálnej služby povinní bezodkladne po použití oznámiť Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Zasielané údaje z tohto

⁹ Str. 244.

¹⁰ Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

¹¹ Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom. Nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

¹² Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

¹³ Správa bola schválená Výborom Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci dňa 11. septembra 2020.

¹⁴ Porovnaj: Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2019, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Bratislava 2020, S. 117.

registra boli zo strany Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky monitorované a využívané pri plánovaní a realizácii dohľadov. Na základe doručených oznámení o použitých prostriedkoch obmedzení prijímateľov sociálnych služieb v priebehu roka 2019 bolo zaznamenaných celkom 502 obmedzení. V uvedenom období poskytovatelia sociálnych služieb preferovali použitie netelesných obmedzení pred telesnými v súlade so zákonom o sociálnych službách.¹⁵ Za prostriedky telesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria. Použitie prostriedkov obmedzenia netelesnej povahy má prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia.

Predkladaný návrh zákona nemá žiaden vplyv na rozpočet verejnej správy, podnikateľské prostredie, nemá sociálne vplyvy, nemá vplyvy na informatizáciu spoločnosti a ani vplyvy na životné prostredie. Návrh zákona má pozitívne vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie.

15 Porovnaj: Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2019, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Bratislava 2020, S. 126.